

Kā un ko mācās doktorantu zinātniskie vadītāji?

*Starptautiskā pieredze un
ieskats situācijā Latvijā*

Prof. Zanda Rubene, LU
Doktorantūras skolas direktore

UNIVERSITY OF
LATVIA

Pārdomām...

Kāds atbalsts nepieciešams, lai sekmīgi veiktu zinātniskā vadītāja pienākumus?

«Netraucēt promocijas darba vadītājus ar kādām tukšvārdīgām apmācībām utt. Ļaut darba vadītājam kopā ar doktorantu mierīgi veikt zinātnisko darbu un pētniecību.»

* 2023. gadā Latvijā tika imatrikulēti 822 doktoranti, grādu ieguva – 158.

** Latvijā promocijas darbus aizstāv apmēram 30% no visiem doktorantiem.

Eiropas Universitāšu Asociācijas pētījums 2025

- 60% universitāšu piedāvā mācības jaunajiem zinātnisko darbu vadītājiem;
- 17% universitāšu mācības zinātnisko darbu vadītājiem ir obligātas;

Zinātniskās supervīzijas modeļi

Akadēmiskā ekspertīze

Pētniecības izcilība, promocijas darba kvalitāte, publikācijas, nozares līderība. Mazāk uzmanības tiek pievērsts komunikācijai vai labbūtībai.

Mācību veidi:

- ✓ pētniecības ētika;
- ✓ zinātniskā rakstīšana;
- ✓ formālās prasības.

Pedagoģiskā vadība

Mācību process, atgriezeniskā saite, patstāvības veicināšana, strukturēta attīstība.

Mācību veidi:

- ✓ atgriezeniskās saites sniegšana;
- ✓ progresa izvērtēšana;
- ✓ gaidu saskaņošana;
- ✓ vienošanās par sadarbību;
- ✓ mācīšanās rezultāti.

Zinātniskās supervīzijas modeļi

Mentorings un atbalsts

Sadarbība, uzticēšanās, iekļaušana, daudzveidība, labbūtība, dalītā atbildība.

Mācību veidi:

- ✓ dažādības vadība;
- ✓ mentālās veselības izpratne;
- ✓ iekļaujošās prakses;
- ✓ varas dinamika attiecībās.

Procesa vadība

Ļoti strukturētas attiecības, starpvērtēšana, risku vadība, uzraudzība, dokumentēšana.

Mācību veidi:

- ✓ pienākumi un gaidas;
- ✓ dokumentēšana;
- ✓ formālās prasības;
- ✓ kavējumu risināšana;
- ✓ normatīvie akti.

Zinātniskās supervīzijas modeļi

Profesionāla PhD supervīzija

Vadīšanai nepieciešama kvalifikācija, nepārtraukta profesionālā pilnveide un mācīšanās no kolēģiem.

Mācību veidi:

- ✓ obligātie ievadkursi;
- ✓ zināšanu atjaunošanas moduļi;
- ✓ mentorings;
- ✓ prakses kopienas;
- ✓ līderības apguve.

Salīdzinošā PhD supervīzijas analīze (Eiropa)

Universitāte	PhD supervīzijas dominējošais modelis	Sekundārais PhD supervīzijas modelis	Supervizoru mācību veids
Kopenhāgenas Universitāte (DK)	Pedagoģiskā vadība	Mentorings, dalītā atbildība	Strukturēta kursu programma; konsultāciju dialogs; kompetenču attīstības rīki.
ETH Cīrihe (CH)	Profesionālais PhD supervizors	Menedžments, procesu vadība	Formālas mācības; līderība; supervizora kompetenču attīstība.
Freiburgas Universitāte (DE)	Mentorings + akadēmiskās kultūras veidotājs	Procesu vadība, konfliktu prevencija	Vadlīnijas, ombuda sistēma, supervīzijas kultūras iniciatīvas.
Ņukastlas Universitāte (UK)	Procesa menedžeris	Pedagoģiskā vadība	Obligātas mācības, progresu monitorings, atbildību sadalījums.
Glasgovas Universitāte (UK)	Profesionālais PhD supervizors	Mentorings	Kvalitātes nodrošināšana, formālās gaidas, kompetenču attīstība

Salīdzinošā doktorantūras supervīzijas analīze

Universitāte	PhD supervīzijas dominējošais modelis	Sekundārais PhD supervīzijas modelis	Supervizoru mācību veids
Harvardas Universitāte (USA)	Akadēmiskais ekspertīze+mentorings	Doktorantu profesionālā attīstība	Vadlīnijas, resursi mentorēšanai, ir arī obligātas mācības.
Mičiganas Universitāte (USA)	Pedagoģiskā vadība+mentorings	Iekļaušana, vide	Semināri akadēmiskajam personālam, neobligātas mācības
Stanfordas Universitāte (USA)	Mentorings+pētījuma vadītājs	Labbūtība, karjera	Labās prakses apguve tīklojoties, neobligātas mācības
Toronto Universitāte (CA)	Pedagoģiskā vadība+procesu vadība	Mentorings	DS pārraudzība, semināri
Britu Kolumbijas Universitāte (CA)	Mentorings+Profesionālais PhD supervizors	Labbūtība, iekļaušana	PhD vadītāju kompetenču attīstības iniciatīvas

Pieejas PhD supervizoru kompetences pilnveidei (Lielbritānija, Nīderlande, Beļģija)

- **Universitātes akcentē:**

- ✓ formālās prasības;
- ✓ progresa uzraudzību;
- ✓ kvalitātes nodrošināšanu;
- ✓ supervizoru kompetenču pilnveidi;
- ✓ institucionālo atbildību.

- **Supervizora tēls:**

pētnieks + vadītājs +
profesionāla PhD supervizora
kvalifikācijas pilnveide

Mācību profils:

- ✓ strukturētas programmas;
- ✓ bieži mācības obligātas jauniem vadītājiem;
- ✓ nepārtraukta profesionālā pilnveide kā prasība;
- ✓ dokumentēti standarti un vadlīnijas PhD supervizora kompetencei.

Pieejas PhD supervizoru kompetences pilnveidei (Dānija, Zviedrija)

- **Universitātes akcentē:**

- ✓ dialogam
- ✓ kopīgajai atbildībai
- ✓ vienlīdzībai
- ✓ labklājībai
- ✓ supervīzijas līgumiem

- Nebirokrātisks, atvērts sadarbības process, bet tomēr strukturēts.

- **Mācību profils:**

- ✓ komunikācija
- ✓ gaidu saskaņošana
- ✓ iekļaujoša supervīzija
- ✓ konfliktu novēršana un risināšana

- **Supervizora tēls:**

mentors + mācību partneris

Pieejas PhD supervizoru kompetences pilnveidei (ASV, Kanāda)

- **Universitātes akcentē:**

- ✓ akadēmisko autonomiju;
- ✓ mentoringu;
- ✓ mācībspēku atbildību;
- ✓ pētniecības vadību.

Institucionalizācija pieaug, taču regulējums ir brīvs un atvērts.

- **Mācību profils:**

- ✓ brīvprātīgas darbnīcas;
- ✓ resursu piedāvājums un labo prakšu apguve tīklojoties;
- ✓ daudzveidība un klimats;
- ✓ pakāpeniska pāreja uz nepārtrauktu profesionālo pilnveidi.

Supervizora tēls:

neatkarīgs zinātnieks + mentors

**Paldies par
uzmanību!**

UNIVERSITY OF
LATVIA